

Selvitys Puolustusvoimille ampumaratojen käytöstä vapaaehtoisessa maanpuolustuksessa

Viite: Lausuntopyyntö Puolustusvoimille koskien ampumaratoja

Suomen Reserviupseeriliiton ja Reserviläisliiton jäsenyhdistyksiin (yhteensä 660 kpl) kuuluu n. 74 000:lla jäsentä. Paikallisyhdistykset ulottuvat koko suomen alueelle Utsjoelta Ahvenanmaalle. Paikallisyhdistysten lisäksi Reserviläisliitolla on 18 maakunnallista ja Suomen Reserviupseeriliitolla 20 piiriä. Selvityksessä näiden kahden liiton lisäksi tuotu lukuina esiin myös Maanpuolustuskiltojen liiton ja Reserviläisurheiluliiton järjestämien ammuntojen laukausmäärät sekä tapahtumakerrat ja osallistujat.

1. Puolustusvoimien radoista monissa kapasiteetti on nyt jo 100 prosentin käytössä. Puolustusvoimien ratoja on Suomessa 40 kappaletta, eivätkä ne sijoitu maantieteellisesti tasaisesti koko valtakunnan alueelle. Puolustusvoimien varusmieskoulutuksen lisäksi KH ja VEH harjoitusten määrää on lisätty, sekä Maanpuolustuskoulutus kasvattanut ampumakurssien määrää puolustusvoimien radoilla. Maanpuolustusjärjestöille ei ole riittävästi näille radoille tilaa ja vuoroja tarjolla.
2. Siviiliratoja on käytössä 670 kappaletta ja niillä lajiratoja 2188 kpl eri puolilla Suomea. Siviiliratojen määrä on vähentynyt jo 1990-luvun 2000–2500 radan määrästä nykyiseen alle 700 rataan. Näitä siviiliampumaratoja käyttävät yhteisesti reserviläis- ja maanpuolustusjärjestöt, Suomen ampumaurheiluliitto, Metsästäjäliitto ja viranomaiset.
3. Pelkästään Reserviläisliitto ry, Suomen Reserviupseeriliitto ry, Maanpuolustuskiltojen liitto ry ja näiden yhteinen liikuntajärjestö Reserviläisurheiluliitto ry järjestävät vuosittain yli 30 000 ase- ja ampumakoulutustapahtumaa, missä ammutaan vuosittain reilut kymmenen miljoonaa laukausta n. 200 000 osallistujan toimesta. Tätä määrää ei pystytä korvaamaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kurssimuotoisena koulutuksena tai Puolustusvoimien lisätyillä kertausharjoituksilla sekä vapaaehtoisilla harjoituksilla. Siviiliratojen määrä pitäisi tällä tarpeella ja käyttöasteella tuplata vähintään samaan määrään kuin Ruotsissa eli n.1200:aan ampumarataan. Huomioiden vielä, että Ruotsissa ei ole ollut yleistä asevelvollisuutta, eikä näin laajaa reserviä.
4. Yhtenä keinona Puolustusvoimien ratojen kapasiteetin hyödyntämistä vielä enemmän, voisi olla kehittynyt varausjärjestelmä, mistä järjestöt voisivat varata niitä ilta- ja viikonloppuaikoja, mitkä eivät ole varusmieskoulutuksen tai vapaaehtoisen maanpuolustuksen käytössä jo muutoin. Tämä toki koskee vain niitä alueita, missä varuskunnan radoilla on vielä tilaa.

5. Siviiliradoilla on oltava mahdollisuus myös ampua lyijystä valmistetuilla luodeilla tulevaisuudessakin. Reserviläisliitto sekä Suomen Reserviupseeriliitto ovat mukana yhdessä Suomen Ampumaurheiluliiton ja Metsästäjäliiton kanssa ampumaratojen ympäristölupahankkeessa. Tavoitteena on saada mahdollisimman monien ratojen ympäristölupa-asiat kuntoon niin, että ammuntoja voidaan jatkaa.

EU:n kemikaalivirasto ECHA:n suunnittelema kategorinen lyijykielto kaikille ampumaradoille (pl. Puolustusvoimien ja Rajavartioston radat) vaarantaisi nykymuotoisen reserviläisten omaehtoisen ampumatoiminnan kokonaan. Suomen puolustusratkaisun ja reservin ampumataidon ylläpidon perusteella lyijykielto nykyisille ampumaradoille on mahdoton hyväksyä. Lähtökohtana pitää olla, että voimassa oleva ympäristölupa takaa ampumatoiminnan jatkumisen kaikilla luotityypeillä myös jatkossakin. Tällä hetkellä ympäristölaki ja -luvut määrittelevät jo ratojen kunnon ja lyijyn pääsyn estämisen luontoon.

6. Siviiliampumaratojen ympäristölupakriteerit ovat tällä hetkellä ylimitoitettut. Lainsäädäntöä keventämällä niihin vaatimuksiin, mitkä riittävät ympäristönsuojeluun, laskisi jo uusien ratojen perustamiskustannuksia sekä nykyisten ratojen ympäristölupa-asioiden kuntoon saattamista. Ratahankkeissa puhutaan 200 000–900 000 euron kustannuksista, kun uusia ratoja lähdetään perustamaan.

Suomessa on tehty pitkään laaja-alaiseen asiantuntemukseen perustuvaa, korkeatasoista ohjeistusta ja kehitystyötä ympäristöriskien hallitsemiseksi ampumaradoilla, tästä vuonna 2014 julkaistu opas Paras käyttökelpoinen tekniikka BAT - ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta on konkreettinen esimerkki. Parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaatteet perustuvat niin kotimaisiin kuin ulkomaisiin tieteellisiin tutkimuksiin ja oleellista on myös sen jatkuva kehittyminen, kun tietoa tulee lisää.

Suomen kansallisen puolustuksen ja turvallisuuden näkökulmasta Suomessa on säilytettävä nykyiset siviiliradat, ja sen lisäksi saatava uusia ulko- ja sisäämpumaratoja. Järjestöjen ase- ja ampumakoulutus tukee Puolustusvoimien suorituskykyä sekä lisäksi koulutuksen merkitys kansalliselle turvallisuudelle on hyvin tärkeä. Järjestöt harjoittavat toimintaa säännöllisesti viikoittain, ylläpitävät radat kunnossa talkootyöllä, hankkivat aseita itselleen, yhdistyksille ja piireille sekä ostavat omat patruunat. Tällä on vuosien ajan säästetty 2–3 miljoonaa euroa valtion verorahoja vuodessa ja ylläpidetty kansalaisten maanpuolustustahtoa. Järjestöjen ampumatapahtumat myös tilastoidaan vuosittain ja osalla järjestöistä myös reaaliaikainen seurantajärjestelmä.

Yhteenvetona toteamme, että

- Reserviläisten omaehtoisen ampumatoiminta on ensi arvoisen tärkeää reservin toimintakyvyn kannalta
- Reserviläisten ampumatoiminta ja vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus tarvitsevat koko maan kattavan siviiliratojen ampumarataverkoston
- Puolustusvoimien ampumaradoilla on tärkeä rooli vapaaehtoisessa maanpuolustuskoulutuksessa sekä alueellisesti myös reserviläisjärjestöjen ampumatoiminnassa

- Puolustusvoimilla tulisi olla ampumarata tai -alue jokaisessa maakunnassa
- Reserviläisten ampumamahdollisuuksia Puolustusvoimien ampumaradoilla voidaan hieman lisätä joustavammilla varauskäytännöillä
- Epätarkoituksenmukaisen tiukka ympäristölainsäädäntö ja mahdolliset lisärajoitukset vaarantavat reserviläisten ampumatoiminnan

Lisätietoa selvityksestä antaa Reserviläisliiton toiminnanjohtaja Minna Nenonen, minna.nenonen@reservilaisliitto.fi ja Suomen Reserviupseeriliiton toiminnanjohtaja Janne Kosonen, janne.kosonen@rul.fi